

VERGİDE YENİ HEDEFLERE DOĞRU (Panel Konuşması)

Üzeyir GARİH*

Ben mühendis kökenli olduğum için ilk önce gelişmiş ülkenin tanımını yapmak istiyorum.

Gelişmiş ülke demokrasiyle yönetilen, kişi başına geliri 10 bin dolar ve üzerinde olan, gelir dağılımında dengesi olan, bilim ve teknoloji üreten bir ülke demektir. Biz bu şekle geldiğimiz zaman gelişmiş ülke olacağız. Türkiye'de bir paradoks var. İçerden görünüm ile dışardan görünüm farklı.

Bu bana bir Nasrettin Hoca hikayesini hatırlattı. Bir dedikodu çıkmış. Karısı Nasrettin Hoca'yı aldatıyormuş. Kendisi buna inanmıyor ve gece yatağında yatarken evin dışından bir ses diyorki karın aşığıyla beraber yatağında. Adam uyanıyor bakıyor ki karısı yanında yatıyor. İyi saatte olsunlar böyle bir şey yok, bunlar hep dedikodu diyor. Arkasından gene aynı ses aynı şeyi tekrar ediyor. Hırkasını giyiyor ve dışarı çıkıyor. Dolaşıyor, ama kimseyi göremiyor. Bu arada aşığı kadının yatağına giriyor. Kendisi dışarıdan pencereden bakınca ve o adamı görünce, Aa! diyor. Demek ki dışardan bakınca hep böyle gözüküyor...

En büyük problemde Türkiye'de dağılım dengesizliğidir. Şu anda bunun tehlikesini pek güzel göremiyoruz. Bunun sebebide mutluluğun tarifinde ya-tıyor. Şimdi tabii bir çok tanımı vardır. Mutluluğun esas bir tanımı vardır. O da insanın maddi ve manevi hayatında yukarıya giden bir trend demektir diyor. Yani bir kişi müsteşar olupta genel müdür olursa mutsuz olur. Bir kişi şef olupta müdür olursa mutlu olur. Bir kişi gecekonduya oturupta sosyal konuta geçince mutlu olur. Bir kişi köşkte oturupta lüks apartmana geçerse mutsuz olur. Türkiye'ye baktığınızda kırsal kesimden kentsel kesime gelen insanlarda bir mutluluk görüyoruz. Sebep, daha iyi bir konfor. Gecekondu bile köydeki evden daha iyidir. Köyde anası babası çeşmeden su getiriyor. Buradaysa çocuğuna daha iyi bir eğitim imkanı, daha iyi bir sağlık imkanı, daha iyi bir hayat şartı bulabiliyor şehirde. Bir para kazanabiliyor en azından. Bir takım işler yapabiliyor. O bakımdan mutludur. Fakat şuna bakmak lazım. Bu onu mutlu

(*) Sanayici, İşadamı.

edecek mi? Bence edemeyecek. Geçenlerde polis müdürüne gittim. Hasan Özdemir Bey'e gittim. Kendisini tebrik etmek için ve kendisine sordum. İstanbul'da polis vakaları kaç tanedir günde? Bir dosya çıkardı bilgisayardan ve 324 tanedir dedi. Bir bu kadarda polise intikal etmeyenler vardır dedi. Dolayısıyla bu 650-700 vaka ediyor. Caracas'da ise 10 bin vaka var günde demek ki İstanbul gibi 10 milyonluk bir megapolde bu kadar az vaka varken buna benzer bir megapol olan Caracas'ta Rio De Janeiro'da, Buenos Aires'te ve Mexico City'de ise onbinin üzerinde çıkıyor polis vakaları. Bu neden ileri geliyor? Türkiye'de ki aile yapısından, geçmişin anane ve geleneklerinden geliyor. Türkiye'de herkesin karnı tok, sırtı pek, herkes dürüst bir şekilde barındırıyor.

Amerika'ya gidiyorsunuz orada beyazların evlerinin bir blok ilerisinde metroda ızgaralar üzerinde yatan evsiz insanlara rastlıyorsunuz. Şükürler olsun Türkiye'de böyle şeyler yok.

Peki böyle devam edecek mi? Herhalde devam etmeyecek diye düşünüyorum. Sebebi de şu :

Biz Alkentte bir şehir yapıyoruz. Bu şehiri de bütün tam fiyatıyla sa-

tıyoruz. Maliye müfettişleri hep bizim alıcılara gidiyorlar. Halbuki bunun dörtte biri fiyatına satılmış görülen daha pahalı evleri sormuyorlar. Ben bu arada bunu da söylemiş olayım dedim.

Ben Amerika'ya gittim. Bu tür şehirler orada yapılıyor mu diye baktım. Aşağı yukarı 10.000 kişinin oturacağı yepyeni, büyük 1'er 1,5'ar milyon dolarlık villalar gördüm. Bunlar kime yapılıyor diye sorduğumda bunlar Güney Amerikalılara yapılıyor dendi. Neden Güney Amerikalılara yapılıyor, evleri yok mu dediğimde. Bunların hepsinin malikaneleri var. Yüksek duvarlarla çevrili silahlı muhafızlarca korunan. Ancak bu silahların ne zaman kendilerine çevrileceğini bilmiyorlar.

Şimdi bu iletişim imkanlarıyla bu işin şakası yok. Artık bu zenginliği isteyecektir. Televizyonlarda hergün reklamlar var. Güzel kadınlar, güzel arabalar, güzel tatiller, şu çukolata, şu su bu bilmem ne. İnsanlar bunu isteyecektir. Evde gıpta oluyor, evde kıskançlık oluyor. İnsanlar çalışarak bunları elde etmeye çalışıyor. Elde edemeyeceğini görüyor. Elde edemeyeceğini görünce bunun sonu gasp ve cinayete gidiyor.

Şimdi bu çare nedir? Çare enf-

lasyonu düşürmektir. Neden? Çünkü buna enflasyon sebep oluyor. Şimdi biz vergi adaleti falan yok diyoruz, vergi yok diyoruz. Aslında en önemli vergi enflasyon vergisidir. Vergi gelirden alınır. Halbuki enflasyon vergisi, benim gibi geliri olan insanlar bir taraftan gelir vergisi ödüyorlar, bir taraftan enflasyon vergisi ödüyorlar. Fakat iki ucu bir araya getirmeyen insanlar yalnızca enflasyon vergisi ödüyorlar. Burada varlıklarından ödüyorlar. Demek ki bunlar gittikçe fakirleşiyorlar, biz azda olsa zenginleşmemiz azalıyor. Fakat bir yerde zenginleşiyoruz. Bunu kabul etmemiz lazım. Bu aradaki fark büyüyor. Aradaki fark büyüdükçe bu iş teröre kadar gider. Bunun esas çaresi bir gelir dengesini ya da gider dengesini meydana getirmektir. Bütçeyi dengelemektir.

Giderlere baktığımız zaman;

Borçlar var, faizler var, maaşlar var, bunları azaltmak mümkün değil. Kit zararları var. Bu özelleştirilme mutlaka gereklidir diyorum ben. Hükümetimizde aynı şekilde söylüyor. Güya bu sene 9 milyar dolarlık, dün akşam bir toplantıdaydım. Sayın Başbakan kendisi oradaydı. Yemekli toplantıydı. Sayın Başbakan kendisi söyledi. Bu sene 9 milyar dolarlık

özelleştirme yapacağız dedi. İnşallah yaparlar.

Yatırımlar var. Yatırımları tamamen kısmak lazım. Bunlar da yap-işlet-devlet veya yap-işlet yatırımlarıyla telafi etmek lazım.

Aslında özelleştirme istihdamı artırır. Azaltır gibi görülüyorsa da istihdamı artırır. Neden? Şundan artırır. Evvela özelleştirme yapılan alanda insanlar yarı yarıya personeli düşürür. Bir kısmı açıkta kalır gibi gözüküyor fakat kalanlar iyi para kazanırlar. İyi para kazanan iyi tüketici demektir. İyi tüketici iyi üretim demektir. Çok üretim demektir. Çok üretim çok istihdam demektir. Arada bir boşluk vardır fakat bu boşluğu devletin bir şekilde doldurması gerekir. Ondan sonra istihdam artacaktır. Gelirler ise vergilerdir. Vergilerin mutlaka bir şekilde toplanması gerekir. Fakat burada çok önemli kaçaklar vardır. Geçenlerde ben RAMADA Otelinde Amerikalı bir adamla İstanbul'da bir toplantım vardı. Ramada Oteli Laleli'dedir. Benim şoförle giderken şoför dedi ki. Şurada kırmızı ışıklar var beyefendi yetişemeyeceksiniz dedi. Siz şuradan aşağıya yürüyün dedi. Siz hemen Ramada oteline çıkarsınız dedi. Ben 10 dakika içerisinde gelip otelin önünde dururum dedi. Ben peki dedim.

Oradan aşağıya yürürken iriyarı bir adam önünde bir gömlek, bir manav önlüğü. Beni yakaladı. Merhaba Üzeyir dedi. Bende merhaba dedim. Kimsiniz siz deyince "Ben daha önce sizde çalışıyordum." dedi. Gel sana bir ceket vereyim dedi. Ben manavmısınız diye soracaktım, ne iş yapıyorsun dedim. Deri ceket abi dedi.

Peki bu önlük nedir dedim. Kasa, üç cebi var abi dedi. Bir mark, biri dolar, biri türk lirası dedi. Ben dedim ki senin yazar kasan yok mu. Tabi var dedi, olmaz olur mu? Bunlar belge istemiyorlar dedi. Ruslar alıyorlar, doğulular alıyorlar. Peki sen vermez misin dedim. Valla dedi başımın üstünde vergi veririm. Gelsinler kontrol etsinler ne kadar kazanıyorsam vergi vermem gerekiyorsa vereyim dedi. Fakat beni iki yere götürmeyin dedi. Ne karakola ne vergi dairesine dedi.

Bak bir vergi levham var. Bunu almak için vergi dairesine gittim. Evvela nüfus kağıdını getir dediler. Nüfus kağıdım yoktu yanımda gittim getirdim. Kopyasını da getir dediler, gittim kopyasını da getirdim. Ticaret sicilinden getir. Gittim getirdim. Birde senin sirkülerini getir onuda getirdim. Muhtardan ikametgah senedi getir. Onuda getirdim. Tüm bunları ge-

tirdikten sonra dediler ki birde sen vergilerini tam olarak ödediğini bize ispatla dediler. Ben gittim kendi vergi daireme bunu istedim. Vergimi tam olarak ödedim mi? Dediler ki 100 milyon lira borcun var. Dedim benim borcum yok. Dediler defterlerini getir. Defterlerimi götürdüm. Nihayet bizim borcumuzun olmadığı ortaya çıktı. Tabi yasaların icabı bu. Kimse kimseye güvenmiyor. Mesela bu müthiş kaçaklar var. Naylon faturalar var. Siz fatura bastırın. Teknoloji o kadar gelişti ki. Basın teknolojisi. Bunların hepsinin sahtesi yapılıyor. Bütün mesele bir kişiye inanmaktır. Yani inanacaksınız vatandaşına ve iyi denetleyeceksin. Zannediyorum ki 2.000 memur almışlardı SSK.da istihdam edilmek üzere zarar etmesine rağmen Maliye vekaletinde kâr etmek üzere, memur alınamaz mı? Bunlar iyi bir imtihandan geçirilip iyi bir maaşla istihdam edilmek üzere çünkü iyi bir maaş verilmezse iş iyiye gitmez. Dolayısıyla karnı tok sırtı pek olması lazım.

Biraz önce sayın Bakanımda söylediler. Ben buna inanıyorum. Bunun için altyapının mutlaka değiştirilmesi gereğine inanıyorum. Acaba diyorum ki %15 gelir vergisi, %15 stopaj %15 KDV olsa bunlar kaynağından kesilse

ve kişinin beyanına inanılsa ve beyanı üzerinden alınsa ve ondan sonra ağır denetim konsa, ağır cezalar konsa bu iş halledilemez mi? Bir misalle bitirmek istiyorum.

Ben Amerika'ya gitmiştim. Washington'dan New York'a geliyordum. Yanımda bir adam oturuyordu. Vergi Kontrolörüyümüş New York'ta. Ve kendisine sordum. Nasıl kontrol ediyorsunuz? Dedi ki Koreliler var özellikle New York'ta, Manhattan'da. Özellikle yemek mafyası bunların elindedir dedi. Bunlar bir aile bir yerde otururlar dedi. Aynı zamanda oradaki patronlar işçilerine gece gündüz 24 saat yemek verirler dedi. Birde gazete mafyası var dedi. Bunlarda Hintliler dedi. Gazete satarlar dedi. Peki bunları denetliyormusunuz dedim. Nesini denetleyelim dedi. Bekliyoruz bunlar palazlansınlar. Palazlanınca bunlar şirket kuruyorlar. İşte o zaman yakasına yapışıyor dedi. Efendim ben fazla uzatmak istemiyorum. Eğer ikinci tura bir sözüm var. Arkadaşlarla toplandım. Vergi yasalarına ilişkin bir değerlendirme yaptım. Ben buraya geldim ciddi bir şey söyleyeyim dedim. Süre 10 dakika dendi. İkinci turda süre kalırsa bunu okumak istiyorum. Eğer kal-

mazsa bir dahaki haftaya muhasebecilerin gününde okurum.

Ben zannediyorum ki burada söylenenler yerini bulmuştur. Bir fıkra ile sözümü bitirmek istiyorum müsaade ederseniz.

Amerikan ordusunda geçen bir fıkraydı. Bir albay binbaşıya diyorki. Yarın güneş tutulacak. Bu her zaman görülen bir olay değildir. Sen talim elbiseleriyle bütün askerleri talim meydanında topla. Ben onlara bunu izah edeceğim. Eğer yağmur yağarsa o zaman içeriye alırsın. Kapalı talimgaha alırsın. Ben onlara gerekli izahatı vereceğim.

Binbaşı yüzbaşıya diyor ki yarın Albayın emriyle güneş tutulacak. Bu her zaman görülen bir olay değildir. Eğer yağmur yağarsa manevra yapılacaktı, kapalı talimgaha alırsın adamları diyor.

Bunun üzerine yüzbaşı teğmene diyorki yarın albayın emriyle saat 9.00'da güneş tutulması açılış merasimi yapılacaktır. Her zaman görülen bir olay olmadığı için askerler talimgah elbisesiyle gelsin. Eğer yağmur yağarsa o zaman kapalı talimgahta bu merasim yapılacaktır.

Ondan sonra Teğmen'de başçavuşa diyor ki yarın açık talimgahta

talim elbisesiyle albay tutulacaktır. Dolayısıyla siz bütün askerleri hazır bulundurun.

Askerlerde kendi aralarında diyorlar ki bizim başçavuş yarın albayı tutuklayacak. Bizde seyretmeye gi-

delim.

Biz böyle birbirimize bir şeyler anlatıyoruz. Söylediklerimizden bir şeyler anlıyorsa ne mutlu bize. Hepinize teşekkür ederim.